

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 24CoP/48/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8318200015
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 09. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eliška Wagshalová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8318200015.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a členov senátu JUDr. Antónie Kandravej a JUDr. Ingrid Kalinákovej, v právnej veci starostlivosti súdu o mal. D. Q., R.. XX.XX.XXXX, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Humenné, za účasti otca X.. K. Q., R.. XX.XX.XXXX, bytom X. K. XXX/XX, I., právne zastúpeného JUDr. Dušanom Maruščákom, advokátom, Námestie SNP 538/1, Stropkov, o návrhu matky K.. T. I., nar. XX.XX.XXXX, D. S. XXX, právne zastúpená JUDr. Petrom Troščákom, advokátom, Hlavná 50, 080 01 Prešov, o návrhu na zvýšenie výživného, o odvolaní matky proti rozsudku Okresného súdu Humenné sp. zn. 8P/1/2018-186 zo dňa 1.3.2019 takto

rozhodol:

I. Mení rozsudok tak, že otec je povinný prispievať na výživu mal. D. sumou 200 Eur mesačne počnúc od 1.1.2018 do budúca, čím sa mení rozsudok Okresného súdu Humenné č.k. 19P 3/2013-55 zo dňa 19.3.2019 vo výroku o výživnom.

II. Mení rozsudok vo výroku II tak, že dlžné výživné za obdobie 2.1.2018 do 28.2.2019 vo výške 700 eur je povinný zaplatiť v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

odôvodnenie:

Predmet konania.

1. Predmetom konania je návrh matky na zvýšenie výživného zo strany otca na maloletú D. Q..

Obsah napadnutého rozhodnutia

2. Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozhodol cit.:

„I. Súd m e n í rozsudok Okresného súdu Humenné č.k. 19P/3/2013-55 zo dňa 19.03.2013 vo výroku o výživnom tak, že z v y š u j e výživné na mal. D. Q., nar. XX.XX.XXXX zo sumy 150,-- eur mesačne na sumu 180,-- eur mesačne, ktoré je otec povinný platiť matke vždy do 15. dňa v mesiaci počnúc dňom 01.01.2018.

II. Dlžné výživné za obdobie od 02.01.2018 do 28.02.2019 vo výške 420,- eur ukladá otcovi zaplatiť do 31.12.2019.

III. V prevyšujúcej časti súd návrh z a m i e t a .“

3. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že skutkovo mal za preukázané, že rodičia maloletej D. nie sú manželia a nežijú v spoločnej domácnosti. Ich manželstvo bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Svidník č. k. 7C/148/2010 zo dňa 11.11.2010. Na čas po rozvode bola mal. D. zverená do osobnej starostlivosti matky a otec bol zaviazaný prispievať na jej výživu po 30,- eur mesačne. Rozsudkom Okresného súdu Humenné č. k. 19P/4/2013 zo dňa 19.03.2013 bolo zvýšené výživné zo strany otca zo sumy 30,- eur mesačne na sumu 150,- eur mesačne s účinnosťou od právoplatnosti rozsudku. Matka pracovala v čase posledného rozhodnutia o výživnom ako pedagogický asistent na C. s čistým príjmom vo výške cca 476,- eur mesačne. Otec pracoval na I. V. a podľa lustrácie v sociálnej poisťovni v roku 2013 dosahoval vymeriavací základ vo výške cca 912,- eur mesačne. Z lustrácie v Sociálnej poisťovni bolo

zistené, že otec a ani matka svoje zamestnanie nezmenili, obaja naďalej pracujú v školstve, pričom z opisu mzdových listov otca bolo zistené, že za rok 2017 dosiahol čistú priemernú mzdu vo výške 1281,45 eur mesačne, v 01/2018 - 05/2018 dosiahol čistý priemerný príjem vo výške 1062,43 eur mesačne a z lustrácie v sociálnej poisťovni bolo zistené, že za 01/2018 - 10/2018 bol jeho vymeriavací základ 1652,70 eur mesačne (čo zodpovedá čistej mzde na úrovni cca 1250,- eur mesačne). V mesiaci január 2019 otec dosiahol vymeriavací základ vo výške 1505,00 eur mesačne a v mesiaci február 2019 vo výške 1847,50 eur mesačne. Z opisu mzdového listu matky bolo zistené, že v období od 05/2018 - 07/2018 dosiahla čistý príjem vo výške 769,06 eur mesačne, z lustrácie v sociálnej poisťovni vyplýva, že v mesiaci december 2018 matka dosiahla vymeriavací základ vo výške 1518,- eur a v mesiaci január 2019 vo výške 1248,- eur.

4. Prijal právny názor, že od poslednej úpravy výživného uplynulo takmer 6 rokov a pomery na strane maloletej D. sa zmenili v tom, že je vekovo staršia a začala študovať na strednej škole. V súvislosti s jej pribúdajúcim vekom nepochybne rastú aj náklady na jej vzdelávanie, výživu, oblečenie a aj na zdravotnú starostlivosť. Maloletá D. študuje na I., má náklady aj na internát, stravu v škole, školské potreby a podobne. Otec zabezpečuje úhradu všetkých nákladov spojených s výživou a štúdiom plnoletej spoločnej dcéry rodičov - K., ktorá študuje na VŠ taktiež v Prešove, kde otec hradí poplatky za internát, stravu v škole a pod. Jeho príjem je síce vyšší, ako je príjem matky, avšak s plnoletou dcérou žije sám, sám znáša náklady na bývanie a matka je vydatá a žije v spoločnej domácnosti s manželom, ktorý sa taktiež podieľa na úhrade nákladov na bývanie či prevádzku domácnosti. Na základe uvedených skutočností súd zvýšil výživné zo strany otca pre mal. D. zo sumy 150,- eur mesačne na sumu 180,- eur mesačne a v prevyšujúcej časti návrh matky zamietol a to aj s prihliadnutím na to, že vyživovací povinnosť k mal. dcére D. má aj matka.

5. Poukázal na ust. § 62, ods. 1,2,4,5, § 65, ods. 1, § 75, ods. 1, § 78, ods. 1,3 Zákona o rodine.

Obsah odvolania

6. Proti výroku o zamietnutí návrhu matky na zvýšenie výživného podala odvolanie matka maloletej. Navrhla, aby odvolací súd zmenil rozsudok vyhovel jej návrhu na zvýšenie výživného v celom rozsahu. Keďže súd prvej inštancie vôbec neodôvodnil, prečo výživné na mal. D. zvýšil len o sumu 30 € mesačne, napriek tomu, že od poslednej úpravy uplynula doba 6 rokov a príjem otca (ako povinnej osoby) sa zvýšil o cca 350 €, je zrejmé, že výrok III. o zamietnutí návrhu matky v prevyšujúcej časti je nepreskúmateľný a arbitrárny. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vôbec nevyplýva ani to, ktoré výdavky vynakladané zo strany otca (ako povinnej osoby) považoval za nevyhnutné (resp. za odôvodnené potreby), ktoré nepovažoval za nevyhnutné a teda nie je zrejmé, ako súd prvej inštancie posúdil hľadisko nevyhnutných výdavkov na strane otca (že čo sú jeho odôvodnené potreby). Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva len to, že príjem otca v čase pôvodného rozhodnutia bol cca 900 € mesačne a že jeho súčasný príjem (v čase nového rozhodnutia) je cca 1 250 € mesačne, čím je preukázané zvýšenie jeho príjmu o sumu cca 350 € mesačne. Už na prvý pohľad je zrejmé, že pokiaľ sa u otca (ako povinnej osoby) zvýšil príjem o sumu cca 350 € mesačne, tak potom zvýšenie výživného len o sumu 30 € mesačne (čo predstavuje ani nie 10 % z tohto nárastu príjmu), je zjavne nedostatočné a v rozpore so záujmom mal. D.. Súd prvej inštancie sa v rámci napadnutého rozsudku na žiadnom mieste jeho odôvodnenia nezoberal tým, aby ustálil, v akej mesačnej výške sú skutočné odôvodnené potreby mal. D., s prihliadnutím na jej vek, štúdium na strednej škole mimo miesta bydliska, zdravotný stav a záujmovú činnosť. Vo vzťahu k výroku II. o dlžnom výživnom matka uvádza, že súd prvej inštancie uložil otcovi neprimerane dlhú (1 ročnú) lehotu na úhradu dlžného výživného v sume 420 €, čo je absolútne neakceptovateľné pri zohľadnení výšky dlžného výživného a príjmu otca na úrovni 1 250 € mesačne. Takáto neprimerane dlhá lehota sa štandardne neposkytuje ani osobám s výrazne nižším príjmom, preto nie je zrejmé, prečo by otec nemohol uhradiť dlžné výživné v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

Hodnotenie odvolacieho súdu

7. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) ako súd odvolací po zistení, že odvolanie otca bolo podané včas, oprávnenou osobou - účastníkom konania proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, preskúmal napadnutý rozsudok postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania, keď deň vyhlásenia rozsudku bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu a v elektronickej podobe na webovej stránke súdu v ten istý deň, ako sa vyvesil na úradnej tabuli a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky na potvrdenie rozsudku a je dôvodný postup podľa § 388, zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

8. Pre rozhodnutie o návrhu na zmenu vyživovacej povinnosti určenej predchádzajúcim právoplatným rozhodnutím súdu v čase rozhodovania súdu bolo potrebné mať na zreteli ustanovenie § 78 ods. 1 Zákona o rodine a § 231 CSP, ktorý je vyjadrením zásady *clausula rebus sic stantibus*. Rozsudok ukládajúci povinnosť plniť v budúcnosti splatné dávky alebo splátky možno zmeniť, ak sa podstatne

zmenili pomery, ktoré sú rozhodujúce pre výšku a ďalšie trvanie dávok alebo splátok. Zmena rozsudku je prípustná od času, keď nastala podstatná zmena pomerov. Hmotnoprávna podmienka zmeny súdneho rozhodnutia o výživnom je upravená v ustanovení § 78 ods. 1 Zákona o rodine. Podľa tohto ustanovenia dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery. Aby súd teda mohol vo veci výživného rozhodnúť inak, nevyhnutnou podmienkou je zmena pomerov. V zmysle judikatúry je potrebné prihliadnuť ku všetkým skutočnostiam, ktoré by mohli odôvodniť zmenu výživného, avšak len vtedy môžu byť dôvodom pre zmenu o vyživovacej povinnosti, keď sa závažnejším spôsobom prejaví v pomeroch účastníkov v porovnaní s ich pomermi v čase vyhlásenia predchádzajúceho rozsudku. Právne relevantné pre rozhodnutie o podanom návrhu na zvýšenie výživného je nielen to, či sa výrazne, trvale, nie krátkodobo alebo nepatrne zmenili okolnosti na strane oprávneného, ale aj na strane povinného rodiča, ktoré boli podkladom pre predchádzajúce rozhodnutie o výživnom.

Podľa § 75 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. zákona o rodine (ďalej len „ZoR“) pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

Podľa § 78 ods. 1 ZoR dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery. Okrem výživného pre maloleté dieťa je zmena alebo zrušenie výživného možné len na návrh.

Podľa § 78 ods. 3 ZoR pri zmene pomerov sa vždy prihliadne na vývoj životných nákladov.

9. Zákon o rodine v ustanovení § 78 ods. 1 vymedzuje kritériá, ako určitý návod pre súd, kombináciou ktorých sa má určiť konkrétna výška výživného. Na strane oprávneného sú to relevantné odôvodnené potreby. Na strane povinného sú to schopnosti, možnosti a majetkové pomery. Schopnosti predstavujú subjektívne kritérium určovania rozsahu vyživovacej povinnosti a rozumejú sa nimi vlastnosti dané telesnými a duševnými schopnosťami konkrétnej osoby povinného, zdravotným stavom, vlohami, nadaním, získanými skúsenosťami.

10. Výživné má zabezpečiť také materiálne podmienky pre telesný a duševný vývoj dieťaťa, v akých by sa dieťa nachádzalo, keby žilo v harmonickej spoločnej domácnosti svojich rodičov. Výživné pre mal. dieťa má pritom prednosť pred inými výdavkami rodičov, a o toto právo nemôže byť ukracované.

11. Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada aj na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Pri skúmaní oprávnených potrieb maloletých detí je potrebné a nutné vziať do úvahy nielen potreby obvyklé, pravidelne sa vyskytujúce, ale aj potreby, ktoré sa vyskytujú len niekedy, napríklad v dobe letných prázdnin. Účelom výživného je uhrádzať nielen priebežne sa vyskytujúce bežné potreby, ale všetky potreby prospešné pre všestranný vývoj detí, teda i potreby vyskytujúce sa nepravidelne za dlhšie obdobie. K týmto odôvodneným potrebám sa musí prihliadať pri určovaní výšky výživného. V zmysle § 28 Zákona o rodine je súčasťou rodičovských práv a povinností najmä sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývoj maloletého dieťaťa. V zmysle tohto zákonného ustanovenia je garantované právo rodičov vychovávať svoje deti a naopak deťom sa zaručuje právo na rodičovskú starostlivosť a výchovu. Tento zaručený princíp ochrany práv teda zahŕňa zo strany rodičov zabezpečenie podmienok materiálnej i nemateriálnej povahy k tomu, aby sa dieťa mohlo dostatočne rozvíjať. Pokiaľ ide o materiálne podmienky, tie sa realizujú prostredníctvom povinnosti rodičov podieľať sa na vyživovacej povinnosti k svojim deťom podľa kritérií uvedených v § 62 ods. 2 Zákona o rodine, pričom povinnosťou súdu je vždy prihliadnuť k všetkým dôležitým okolnostiam, u každého rodiča zvlášť, prihliadnuť na vek, vyspelosť dieťaťa, prihliadnuť na nevyhnutné potreby a potreby, ktoré sú nad rámec bežných potrieb, náklady ktoré súvisia so zdravotným stavom maloletých detí, je nutné prihliadnuť na majetkové pomery oboch rodičov a následne až tak zhodnotiť možnosti, schopnosti otca ako povinného a zhodnotiť odôvodnené potreby maloletých detí.

12. Súd po posúdení, že na strane maloletej došlo k zmene pomerov zvýšil výživné na sumu 180 Eur mesačne. V prevyšujúcej časti návrh matky na zvýšenie výživného zamietol.

13. Odvolací súd sa so záverom, že na strane mal. D. došlo k zmene pomerov stotožňuje. Za preukázaného skutkového stavu má však za to, že zvýšenie výživného tak ako ho určil súd je nedostatočné. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že otec mal. dosahuje príjem zo zamestnania 1.250 Eur (bod 15. odôvodnenia rozsudku).

14. V súlade s ust. § 62, ods. 2 ZoR, obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov. Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará k tomu a pri posúdení majetkových pomerov rodičov vždy berie ohľad nielen na fakticky dosahované príjmy rodiča, ale i na celkovú hodnotu jeho hnutelného a nehnuteľného majetku a spôsob života, resp. životnú úroveň. Životná úroveň rodičov a detí musí byť v zásade rovnaká, pričom je

potrebné rozlišovať medzi životnou úrovňou realizovanou a životní úrovňou možnou, potencionálnou.. Podstatou rovnakej životnej úrovne je to, aby sa na všetkých členov rodiny nazeralo rovnako a aby ich postavenie pri využívaní rodinných zdrojov bolo, ak nie rovnaké, tak aspoň podobné. ...Zhodu v životnej úrovni medzi rodičmi a deťmi je preto potrebné hľadať predovšetkým v samotnom spôsobe života, využívaní kultúrnych, športových a spoločenských možností. Rovnaká životná úroveň musí dieťaťu umožňovať žiť takým štýlom života, ktorý by ho v porovnaní s ostatnými členmi rodiny nevylučoval z ich celku, alebo ktorý by nevytváral neodôvodnené rozdiely medzi rodičmi a deťmi (Nález Ústavného súdu ČR, sp. zn. IV. ÚS 650/15 zo dňa 16. 12. 2015)

15. Vzhľadom na preukázaný príjem a majetkové pomery otca ako aj oprávnené potreby mal. D., spojené s jej fyzickým vývojom, školským vzdelávaním, ako aj so zvýšenými výdavkami, ktoré mala v súvislosti s nástupom na štúdium na strednej odbornej škole, však podľa názoru odvolacieho súdu bolo dôvodné dospieť k záveru, že vzhľadom na potreby oprávnenej a možnosti a schopnosti povinného rodiča je primeraná vyššia suma výživného. Vyživovacia povinnosť voči deťom, ktoré sú odkázané na svojich rodičov, je prvoradou povinnosťou rodiča a táto má prednosť pred ostatnými výdavkami.

16. Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Matka zabezpečuje maloletej osobnú starostlivosť, čím aj takýmto spôsobom plní svoju zákonnú vyživovaciu povinnosť.

17. Odvolací súd v prvom rade zdôrazňuje, že v zmysle platnej zákonnej úpravy je výška výživného otázkou individuálneho posúdenia v každom prejednávacom prípade. Napriek uvedenému, vychádzajúc z rozhodovacej praxe súdov v poslednom období by sa výživné zamestnaného rodiča malo pohybovať v rozpätí 20 - 30% jeho priemerného čistého mesačného príjmu (samozrejme s možnosťou rôznych modifikácií najmä v závislosti na počte vyživovacích povinností či potrebách jednotlivých výživou oprávnených, ale aj povinných osôb). Hoci na území SR neexistuje tabuľková úprava výšky výživného, z ktorej by bolo možné vychádzať, je možné ako pomocné kritérium vzhľadom na podobnosť právneho prostredia pri určovaní jeho výšky zobrať do úvahy materiál Ministerstva spravodlivosti ČR z roku 2010 pod názvom „Doporučená výchozí rozmezí pro stanovení výše výživného za účelem sjednocení rozhodovací praxe soudů v otázkách výživného na nezaopatřené děti“ (<https://justice.cz/web/msp?clanek=opatrovnicka-agenda>), podľa ktorého vekovej kategórii oprávneného dieťaťa 15 - 17 rokov zodpovedá 16 - 22 % čistého príjmu povinného rodiča. Je stanovená spodná a horná hranica, pričom spodná hranica bude využitá najmä v prípadoch, kedy povinný má viac ako jednu vyživovaciu povinnosť.

18. V prejednávacom prípade príjem otca predstavuje jeho priemerný mesačný príjem zo zamestnania sumu 1.250 Eur. Kritériám uvedeným v predchádzajúcom odseku podľa názoru odvolacieho súdu zodpovedá stanovenie výživného vo výške 200 Eur mesačne, ktoré predstavuje 16 % čistého príjmu otca, čo aj pri zohľadnení jeho ďalšej vyživovacej povinnosti predstavuje spodnú hranicu rozmedzia odporúčenej výšky výživného.

19. Na základe uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že je potrebné rozsudok postupom podľa § 388 CSP zmeniť a zaviazat' otca prispievať na výživné na mal. Q. sumou 200 Eur mesačne, počnúc dňom 1.1.2018 do budúca.

20. Keďže v dôsledku nesprávneho právneho záveru súdu prvej inštancie vo vzťahu k určení výšky výživného je potrebné zmeniť ja výšku dlžného výživného. Vzhľadom na záver o tom, že primeraná výška výživného je od 1.1.2018, dlžné výživné za obdobie od 1.1.2018 do 28.2.2018 predstavuje sumu 700 Eur, pričom odvolací súd nevidí zákonný dôvod pre predĺženie paričnej lehoty, odvolací súd postupom podľa § 388 CSP zmenil rozsudok aj v tejto časti.

21. O trovách odvolacieho konania odvolací súd nerozhodol, keďže podľa § 57 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilnom mimosporovom poriadku o povinnosti nahradiť trovy konania, ak nejde o trovy konania štátu, rozhoduje súd len na návrh. Účastníkmi konania návrh na rozhodnutie o trovách nebol podaný.

22. Rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 C.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolať musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.). V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).